

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15140

av Stig Henriksson m.fl. (V)

Freds- och säkerhetspolitik

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut	1
3	Inledning	3
4	EU	4
4.1	Krigsmaterielsamarbetet inom EU	5
4.2	Europeiska försvarsbyrån – EDA.....	5
5	Kärnvapen	6
6	Nato.....	6
6.1	Natoledda insatser	6
6.2	Svensk representation på Natos högkvarter	7
7	Partnership for Peace, PFP.....	8
8	Den nordiska stridsgruppen	8
9	Internationella insatser	8
10	Det förebyggande arbetet.....	9
11	Civil och militär samverkan.....	10
12	Kvinnors säkerhet	10
12.1	FN:s resolutioner 1325, 1820 och 1960	11
12.2	1325 och 1820 – kvinnor, fred och säkerhet	11
12.3	Resolution 1820 och 1960 – det sexualiserade våldet.....	13

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör motsätta sig alla riktlinjer eller regelverk inom EU som kan leda till att vår möjlighet att reglera Sveriges vapenhandel begränsas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska lämna Europeiska försvarsbyrån (EDA).
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att Europa ska bli en kärnvapenfri zon.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte ska inleda några förhandlingar eller vidta andra åtgärder i syfte att ansöka om medlemskap i Nato.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska avstå från att delta i Natoledda internationella insatser som inte bidrar till fred, utveckling och säkerhet för civilbefolkningen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att riva upp värdlandsavtalet med Nato, lämna Natos reservstyrka Response Forces Pool och söka andra samarbeten, främst med de nordiska länderna.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de Natoledda övningar som äger rum på svensk mark samt i svenskt luftrum och territorialvatten ska upphöra och att Nato inte ska tillåtas att öva inom Sveriges gränser.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska representationen på Natos högkvarter omgäende bör avvecklas.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör lämna Partnership for Peace.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fredsskapande, fredsbevarande och fredsfrämjande åtgärder enbart ska ske på FN:s uppdrag.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör prioritera arbetet med att förebygga väpnade konflikter i högre utsträckning och synliggöra just denna typ av arbete i regeringens rapporter och utvärderingar.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i syfte att konkretisera arbetet med att förebygga väpnade internationella konflikter bör upprätta en heltäckande handlingsplan för ändamålet.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i syfte att effektivisera arbetet med att förebygga väpnade konflikter bör upprätta en organisation för detta ändamål.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen regelbundet bör utarbeta en regeringsskrivelse om arbetet med att förebygga väpnade konflikter och därvid både utvärdera tidigare insatser och diskutera framtida prioriteringar.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att civila och militära insatser alltid bör hållas separerade när det gäller personal, materiel och ekonomiska resurser i internationella insatser.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör sätta upp mål och delmål för att inom sex år nå målet att 40 procent av deltagarna i fredsbevarande insatser ska vara kvinnor.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen årligen bör redovisa arbetet med att implementera FN:s resolution 1325 för riksdagen.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser ska ha en handlingsplan för att implementera FN:s resolution 1325.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att Internationella brottmålsdomstolen (International Criminal Court, ICC) skaffar sig den kompetens som krävs för att kunna utreda misstankar om sexuellt våld och avsätter tillräckligt med resurser för att samla in bevis.

3 Inledning

Sverige har sakta men säkert övergivit en traditionell och framgångsrik säkerhetspolitik som byggt på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen. Sedan vi blev medlemmar i Europeiska unionen har den svenska militära alliansfriheten urholkats alltmer. I dag är vi med och bidrar till militariseringen av EU, vårt samarbete med Nato stärks och det uppstår allt oftare frågetecken kring de internationella militära insatser vi deltar i. Vänsterpartiet är emot denna utveckling. Vi anser att Sverige som militärt alliansfritt land har en viktig uppgift i världen. Som opartisk aktör kan vi agera medlare i internationella konflikter och ställa upp som värdland för fredsförhandlingar. Vår militära alliansfrihet stärker också vår trovärdighet när det gäller biståndspolitiken. Förändringarna i vår omvärld de senaste

decennierna har varit omvälvande och i huvudsak positiva. För Sveriges del har det kalla krigets slut inneburit att de allvarligaste hoten mot vår säkerhet försvunnit. Samtidigt har en ny osäkerhet vuxit fram. Globaliseringen har förändrat världsbilden. Nya stormakter växer fram och det militära invasionshotet mot Sverige har ersatts av en mer mångfasetterad hotbild.

Utgångspunkten för Sveriges försvars- och säkerhetspolitik ska vara att värna vårt lands säkerhet. Det kräver en modern försvarsmakt som har förmågan att möta de olika former av hot som vårt land kan ställas inför, men som också har möjlighet att vara en fredsbevarande kraft i andra delar av världen. Det kräver att Sverige har en trovärdig militär alliansfrihet. Men det kräver också ett brett internationellt engagemang för nedrustning, konfliktförebyggande insatser, ett starkt FN, återupprättad respekt för folkrätten och minskad vapenhandel. Vårt lands säkerhet förutsätter också en aktiv, självständig utrikespolitik med ett brett engagemang för demokrati, mänskliga rättigheter och folkrätt, för kvinnors frigörelse och global, social rättvisa, för nedrustning, minskad vapenhandel, ett förbud mot vapenexport till diktaturer, krigförande stater och länder som begår grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna och ett internationellt förbud mot massförstörelsevapen.

Sveriges militära alliansfrihet har tjänat oss och vår omvärld väl och har möjlighet att göra det under lång tid framöver. Den militära alliansfriheten har bidragit till att generation efter generation i Sverige kunnat leva i fred. Den militära alliansfriheten har dessutom gett oss ett utrikespolitiskt handlingsutrymme som gjort att Sverige kunnat spela en viktig internationell roll för fred och nedrustning – när den politiska viljan funnits.

Denna motion visar att Vänsterpartiet även i framtiden vill värna en oberoende och militärt alliansfri utrikespolitik. Vi vill att Sverige främst ska inrikta sin internationella säkerhetspolitik på fredliga lösningar och på att förebygga kriser snarare än att förespråka militära lösningar. I motionen har vi valt att lägga särskild vikt vid kvinnors säkerhet i konflikter eftersom dessa frågor alltför sällan finns med på den internationella säkerhetspolitiska agendan.

4 EU

Inom Europeiska unionen pågår en militär upprustning och Sverige bidrar till den. Unionen militariserar och dess säkerhetsstrategi är inriktad på militära lösningar på kriser i världen. EU siktar på att bli en militär stormakt. Tillsammans med framför allt USA och Nato är det främst de egna intressena och värderingarna man försvarar.

EU satsar hårt på att bygga upp militära strukturer och resurser. Man anammar alltså USA:s doktrin ”pre-emptive war”, föregripande krig, dvs. att man ska vara beredd att ingripa militärt utomlands innan en kris uppstår.

Utrikesförvaltningen, European External Action Service, sköter numera unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Unionens utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP) ska fortsätta att vara mellanstatlig men utrikespolitiken ska bli mer samordnad, vilket betyder att medlemsländerna ska ha en enad röst utåt samt ”stärka EU:s inflytande på den internationella scenen”. Målsättningen är att ge medlemsländerna en så enhetlig och likriktad försvars- och utrikespolitik som möjligt.

Vänsterpartiet anser att detta är en utveckling som Sverige inte ska vara en del av. Vi värnar om en oberoende och militärt alliansfri utrikespolitik.

Sverige bör avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.1 Krigsmaterielsamarbetet inom EU

Produktion och utveckling av krigsmateriel är en viktig del av EU:s säkerhetspolitik. Starka krafter styr utvecklingen mot en gemensam politik och upphandlingsprocess för försvarsmateriel inom unionen. Vänsterpartiet ser med stor oro på det ökade samarbetet inom krigsmaterielområdet mellan EU:s medlemsländer. Vi menar att vår oberoende och militärt alliansfria utrikespolitik är hotad eftersom EU:s strategi från 2007, En strategi för en starkare och mer konkurrenskraftig försvarsindustri i EU, sannolikt kommer att leda till att ännu större fokus riktas mot lösningar som gynnar marknadskrafter och ekonomiska aktörer. Strategin är en fördjupning av det gemensamma militära samarbetet inom EU, där målet är att bygga upp ett gemensamt försvar – något som Vänsterpartiet i grunden motsätter sig.

Ett ökat samarbete avseende upphandling av krigsmateriel torde dessutom försvåra möjligheterna att skärpa den svenska regleringen av krigsmaterielimporten, något som vi har krävt vid ett flertal tillfällen. Vänsterpartiet vill att Sverige ska vara en föregångare genom sin lagstiftning om svensk export och import av vapen och krigsmateriel. Det svenska övergripande målet måste vara att den totala vapenhandeln i världen ska minska och Sverige bör motsätta sig alla riktlinjer eller regelverk inom EU som kan leda till att vår möjlighet att reglera vapenhandeln begränsas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.2 Europeiska försvarsbyrån – EDA

År 2004 bildades Europeiska försvarsbyrån, EDA. Byråns syfte är att utveckla försvarskapaciteten, stärka samarbetet om krigsmateriel, stärka försvarsindustrin i

Europa samt främja militär forskning och utveckling. EDA växer och Sverige har anställd personal på plats. EDA är en del av EU:s militarisering och upprustning. Sverige bör lämna Europeiska försvarsbyrån. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Kärnvapen

När det gäller kärnvapen är EU allt annat än konsekvent. Icke-spridningsavtalet lyfts fram som viktigt samtidigt som man inte alls problematiserar det faktum att två av unionens medlemsländer har och utvecklar kärnvapen. Detta trots att det i avtalet ingår att kärnvapenstaterna förbundit sig att successivt avveckla alla kärnvapen. Utöver det har USA kärnvapen utplacerade i flera av EU:s länder. De amerikanska kärnvapnen är inte bara utplacerade på dessa länders territorium, de kan också användas av det aktuella landet i händelse av krig. Detta strider mot icke-spridningsavtalet som innehåller ett förbud mot att överlåta kontroll av kärnvapen från kärnvapenländer till icke-kärnvapenländer. Sverige måste inom EU vara en stark röst mot kärnvapen och för en nedrustning inom unionen. Den svenska regeringen bör inom EU verka för att Europa ska bli en kärnvapenfri zon. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Nato

Samarbetet mellan EU och Nato har utvecklats successivt. I EU:s säkerhetsstrategi lyfts Nato fram som den i särklass viktigaste militära samarbetspartnern. En tydlig majoritet av EU:s medlemsländer är i dag medlemmar i Nato. I Sverige finns det inget folkligt stöd för ett Natomedlemskap, men trots bristen på sådant stöd väljer den svenska regeringen att inleda samarbeten med Nato på allt fler områden.

Sveriges tradition av militär alliansfrihet innebär en rad förpliktelser som gör oss lämpade att spela rollen som en fredsbevarande kraft. Ett medlemskap i Nato skulle dels föra oss närmare USA, dels skulle Natos medlemskrav, att bistå en annan Natostat om dess intressen hotas, kunna tvinga in oss i orimliga situationer och åtaganden. Fredsskapande, fredsbevarande och fredsfrämjande insatser ska ske på FN:s uppdrag. Sverige bör inte inleda några förhandlingar eller vidta andra åtgärder i syfte att ansöka om medlemskap i Nato. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.1 Natoledda insatser

Sverige deltar i dag i Natoledda krishanteringsinsatser. Vänsterpartiet vill att Sverige i stället tydligt ska prioritera deltagande i FN-ledda internationella insatser. Vi värnar FN-systemet och folkrätten samt det generella förbudet mot anfallskrig. Vänsterpartiet

beklagar att Sveriges deltagande i FN-ledda insatser kraftigt minskat de senaste decennierna. Samtidigt har Sverige fokuserat allt mer på Nato- och EU-ledda insatser och på deltagande i EU:s stridsgrupper. Alla beslut om militärt våld som en sista väg för att skydda freden och de mänskliga rättigheterna måste fattas av FN. Det är dock viktigt att vid ställningstaganden gällande internationella insatser inte bara förlita sig på FN-mandat, en individuell prövning måste ske i varje enskilt fall. Vi skulle önska att FN hade kapacitet att genomföra alla internationella insatser själva. Så är dock inte fallet. Under det senaste decenniet har FN delegerat genomförandet av ett stort antal internationella insatser till andra organisationer. Detta är en allt annat än önskvärd utveckling och fram till den dag då FN har kapacitet att själv genomföra alla insatser måste vi tyvärr acceptera att man i vissa fall delegerar genomförandet till andra organisationer. Av den anledningen har Vänsterpartiet i vissa fall stöttat svenskt deltagande i insatser som beslutats av FN, men genomförts av andra organisationer. Det har skett efter en individuell bedömning i varje enskilt fall – vi har bedömt insatsernas möjligheter att bidra till fred, utveckling och säkerhet för civilbefolkningen. Sverige bör avstå från att delta i Nato-ledda, internationella insatser som inte bidrar till fred, utveckling och säkerhet för civilbefolkningen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Natos snabbinsatsstyrka, Nato Reaction Forces, är ett förband som snabbt ska kunna sättas in vid en internationell kris. Sverige är sedan hösten 2013 en del av denna snabbinsatsstyrkas reserver, som går under namnet Response Forces Pool och i september 2014 undertecknade Sverige ett värdlandsavtal med Nato, vilket innebär ytterligare steg mot ett fullt medlemskap i Nato. Vänsterpartiet är starkt kritiskt till avtalet. Fler gemensamma övningar på svensk mark och en anpassning till Nato-standard driver Sverige in i ett ökat beroende av Nato. Detta skadar allvarligt vår alliansfrihet. Att Nato är en allians med kärnvapenkapacitet är mycket problematiskt och ökar risken för att vi kan komma att hysa kärnvapen på svenskt territorium. Sverige bör riva upp värdlandsavtalet med Nato och lämna Natos reservstyrka Response Forces Pool och söka andra samarbeten, främst med de nordiska länderna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

De Nato-ledda övningar som äger rum på svensk mark, vårt luftrum och vårt territorialvatten bör upphöra och Nato ska inte tillåtas öva inom Sveriges gränser. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.2 Svensk representation på Natos högkvarter

Sveriges samarbete med Nato innefattar även Euroatlantiska partnerskapsrådet, EAPR. EAPR fungerar som ett forum för informationsutbyte och en säkerhetspolitisk dialog mellan Nato och partnerskapsländerna. På ambassadörsnivå sammanträder man varje månad och därutöver pågår ett brett arbete i olika arbetsgrupper.

Sverige har sedan flera år representation på Natos högkvarter, inklusive en ambassadör. Vänsterpartiet anser inte att det är rimligt med svensk representation på Natohögkvarteret när vi inte är medlemmar i militäralliansen. Den svenska representationen på Natos högkvarter bör omgående avvecklas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Partnership for Peace, PFP

Sverige är sedan 1994 med i Partnership for Peace, PFP. Det är ett samarbete som utvecklas mellan Nato och andra länder i Europa, Centralasien och södra Kaukasien. PFP-länderna samordnar och övar regelbundet med Nato. Ett syfte är att utveckla samverkansförmågan mellan de olika ländernas styrkor så att de ska kunna agera gemensamt vid krishanteringsoperationer. På samma sätt som vårt deltagande i EDA, Nordic Battlegroup (NBG) och den nordiska stridsgruppen 2015 binder oss till militariseringen av EU leder vårt deltagande i PFP till ytterligare harmonisering med Nato. Sverige bör därför lämna Partnership for Peace. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 Den nordiska stridsgruppen

Ett ökat nordiskt samarbete är både viktigt och efterfrågat. Vänsterpartiet ställer sig bakom ett utökat nordiskt samarbete på försvarsområdet för effektiviserad resursanvändning, ökad effekt och ökad militär förmåga, så länge det inte hotar den nationella beslutanderätten avseende den operativa förmågan. Sveriges militära alliansfrihet får inte påverkas. Det nordiska samarbetet ska inte ersätta svensk förmåga utan de ska komplettera varandra.

Vänsterpartiet har reserverat sig mot att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper under det första halvåret 2015, då den nordiska stridsgruppen 2015 är en del av EU:s militarisering. Sverige är officiellt fortfarande militärt alliansfritt, men genom att delta i den nordiska stridsgruppen 2015 anser vi att Sverige har frångått kravet på att svenska militära insatser internationellt alltid ska ha FN-mandat.

9 Internationella insatser

Vänsterpartiet anser att det vid internationella insatser alltid är behovet i de krisdrabbade områdena som ska styra och aldrig svenska intressen. Det är viktigt att varje ny internationell insats debatteras och beslutas i riksdagen. För att Sverige ska bli trovärdigt i sitt internationella engagemang krävs en oberoende utrikespolitik och militär alliansfrihet.

FN är en viktig organisation för fred, avspänning och nedrustning. Alla beslut om militärt våld som en sista utväg för att skydda freden och de mänskliga rättigheterna måste fattas av FN. Det är viktigt att vid ställningstaganden gällande internationella insatser inte bara förlita sig på FN-mandat, en bedömning måste göras i varje enskilt fall. När så behövs måste folkrätten och FN-stadgan kunna hävdas gentemot säkerhetsrådet för att stärka FN:s ställning. Fredsskapande, fredsbevarande och fredsfrämjande åtgärder ska enbart ske på FN:s uppdrag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10 Det förebyggande arbetet

Internationell säkerhet ska vila på samarbete och ett starkt globalt regelverk under FN:s ledning. Världen lider i dag ingen brist på militära styrkor och förband, men det finns ett stort underskott på humanitära insatser. FN:s säkerhetsråd har slagit fast att behovet är stort av åtgärder för att förebygga väpnade konflikter.

Vänsterpartiet anser att Sverige, i stället för att satsa på militära insatser, bör inrikta sin internationella säkerhetspolitik på att förebygga kriser samt hjälpa människor som drabbats av krig och katastrofer att återuppbygga sina samhällen. Våra arbetsområden bör innefatta fattigdomsbekämpning och hjälp med att utveckla demokrati och fungerande rättssamhällen. Hantering av de kriser som kan följa i spåren av förändringarna i klimatet och miljöpåverkan är också en av de stora utmaningar som svensk säkerhetspolitik bör ta sig an.

Arbetet med att förebygga väpnade konflikter får enligt Vänsterpartiet inte det utrymme det bör ha enligt fastslagna prioriteringar i utrikes- och säkerhetspolitiken. Sverige måste i högre grad prioritera det förebyggande arbetet som är långt mer effektivt både vad gäller mänskligt välmående, ekonomi och socialt kapital. Arbetet som Sverige vidtar för att förebygga väpnade konflikter måste också tydligare vara kopplat till konkreta risksituationer. Det kan inte enbart vara inriktat på ett mer allmänt förebyggande arbete som först på lång sikt och indirekt kan kopplas till fredsbyggande och undanröjande av risker för väpnad konflikt. Givetvis är sådana indirekta insatser, som kan handla om utvecklingssamarbete och nedrustningsarbete, av godo men de kan

inte tillåtas dölja behovet av mer konkreta insatser. Sverige bör prioritera arbetet med att förebygga väpnade konflikter i högre utsträckning och synliggöra just denna typ av arbete i regeringens rapporter och utvärderingar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I syfte att konkretisera arbetet med att förebygga väpnade internationella konflikter bör regeringen upprätta en heltäckande handlingsplan för ändamålet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Varje konfliktsituation är unik och det finns naturligtvis ingen standardmall att följa. Potentiella konfliktområden måste uppmärksammas på ett tidigt stadium och för de aktörer som vill bidra till att fredligt lösa en konfliktsituation krävs flexibilitet, analysförmåga och anpassningsförmåga till den specifika situationen. För att arbetet med att förebygga väpnade konflikter ska bli effektivt bör regeringen upprätta en organisation för detta ändamål. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

En sådan organisation/enhet ska ha kompetens att tillskansa sig en samlad bild över det internationella läget och arbeta utifrån det perspektiv som är relevant för den specifika situationen i syfte att förebygga väpnade konflikter. Utifrån ett gott underrättelsesläge kan politiska åtgärder rekommenderas i tidigt skede. Åtgärderna kan vara av varierande slag, såsom diplomatiska, politiska, ekonomiska och folkrättsliga insatser. Vid insatser ska enheten göra en god uppföljning och återrapportering samt ge kontinuerliga rekommendationer för vidare åtgärder. Eftersom det förebyggande arbetet är en så viktig och prioriterad komponent i den traditionella utrikes- och säkerhetspolitiken är det också av största vikt att kunskapen om vad Sverige gör inom detta område sprids till den svenska allmänheten. Riksdagen ska också kunna granska den förda politiken. Regeringen bör därför regelbundet utarbeta en regeringsskrivelse om arbetet med att förebygga väpnade konflikter som både utvärderar tidigare insatser och diskuterar framtida prioriteringar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11 Civil och militär samverkan

Att använda biståndsmedel för militära insatser är förknippat med en mängd risker och problem. Först och främst är det de civila insatsernas opartiskhet och integritet som kan ifrågasättas. Detta försvårar naturligtvis biståndsorganisationernas arbete. När civil personal förknippas med militär ökar också risken för våld mot den civila personalen.

Vänsterpartiet ser på den här problematiken med stort allvar. Civila och militära insatser bör alltid hållas separerade när det gäller personal, materiel och ekonomiska resurser i internationella insatser. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12 Kvinnors säkerhet

Alltför många av dagens beslutsfattare verkar ha en oförmåga eller ovilja att se kvinnors rättigheter som en central del av säkerhetspolitiken. Detta är inte bara ett svek mot hälften av världens befolkning utan leder dessutom till bristfälliga beslut när det gäller internationell fred och säkerhet.

Som medlemmar i EU och förespråkare för fredliga lösningar på konflikter är det viktigt att Sverige är med och lyfter viktiga säkerhetspolitiska frågor. Eftersom säkerhetshot mot kvinnor sällan finns med på den säkerhetspolitiska agendan vill Vänsterpartiet förändra säkerhetsbegreppet till att även inkludera kvinnors säkerhet. Brist på makt, inflytande och rörelsefrihet, brist på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt mäns våld mot kvinnor är viktiga säkerhetsfrågor både nationellt och internationellt.

I och med att det svenska försvaret allt oftare samarbetar med andra länder är det ur ett svenskt perspektiv av yttersta vikt att genusfrågorna prioriteras också i EU:s säkerhetspolitik. Under väpnade konflikter ökar våldet mot kvinnor och tar sig mer extrema uttryck. Systematiska våldtäkter är vanligt förekommande som en del av krigföringen. Hotet mot kvinnors säkerhet upphör dock inte när den väpnade konflikten upphör. Att kunna delta på lika villkor som medborgare i ett samhälle är en fråga om demokrati. Jämställdhet är en viktig faktor för fred och demokrati. För att uppnå demokrati måste kvinnors deltagande öka på samtliga nivåer i samhället.

I dag är det i princip uteslutande män som deltar i processen när fred förhandlas fram efter en konflikt. En förutsättning för att uppnå långsiktig fred och stabilitet är att involvera även kvinnorna. Utan kvinnors erfarenheter och kunskaper går viktiga delar förlorade i planeringen av det nya samhälle som ska byggas upp efter kriget.

12.1 FN:s resolutioner 1325, 1820 och 1960

År 2000 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet" som handlar om att stärka kvinnors rättigheter och deltagande i fredsprocesser. För att vidare understryka de förödande effekterna av genusrelaterat våld i konflikter antogs resolution 1820 i juni 2008. I den krävs att sexuellt våld upphör i konflikter och att sexuellt våld erkänns som en typ av handling som bidrar till att konflikter förstärks och att fredsprocesser hejdas. Genom resolution 1960 fick FN dessutom ett förstärkt mandat

och ytterligare ett verktyg mot straffriheten som ofta följer på sexuella våldsbrott. Som en följd av denna resolution byggde FN:s särskilda representant i frågor som rör sexuellt våld i krig och konflikter, Margot Wallström, från 2010 till 2012 upp en ny fristående organisation vars uppgift är att se till att de som gör sig skyldiga till övergrepp mot kvinnor och barn under konflikter grips. Ett arbete som nu förs vidare av Margot Wallströms efterträdare Zainab Hawa Bangura, allt i enlighet med resolution 1820.

12.2 1325 och 1820 – kvinnor, fred och säkerhet

Säkerhetspolitik är inte könsneutralt. Hoten mot mäns och kvinnors säkerhet kan se olika ut. Krig och väpnade konflikter påverkar män och kvinnor på olika sätt och i olika utsträckning. En fredsprocess som leder till att våldet mot män upphör, innebär inte per automatik att våldet mot kvinnor upphör. Kvinnor och barn är de som drabbas hårdast i en konflikt och betydande resurser måste därför satsas på dessas behov av skydd och stöd under och efter en konflikt.

En ökad andel kvinnor i t.ex. fredsfrämjande insatser, såsom resolution 1325 syftar till, är ett viktigt mål i sig. Representation är en viktig byggsten i demokratin och bottnar i rättvisekrav. Det är grundläggande att understryka kvinnors avgörande uppgifter och roll i fredsprocesser, så som det beskrivs i resolution 1325.

I dag anser alla riksdagspartier att kvinnor behövs inom försvaret men inte mycket görs för att skynda på processen. Vänsterpartiet anser att målet vid fredsbevarande insatser måste vara att minst 40 procent av deltagarna är kvinnor. Regeringen bör sätta upp mål och delmål för att inom sex år nå målet att 40 procent av deltagarna vid fredsbevarande insatser ska vara kvinnor. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Sverige antog 2006 den första handlingsplanen för resolution 1325 och handlingsplanen har därefter förlängts. Men med tiden har bristerna i den svenska handlingsplanen blivit allt tydligare. Det saknas tydliga mätbara mål, en tydlig tidtabell, ett effektivt kontrollsystem och öronmärkta resurser för att genomföra handlingsplanen. Ett sätt att stärka det svenska arbetet med att implementera resolution 1325 skulle kunna vara att tillsätta en särskild svensk ambassadör för frågan.

Det är viktigt att Sverige agerar både nationellt och internationellt för att förbättra arbetet med FN:s resolution 1325 och 1820. Förutom ökad andel kvinnor i fredsfrämjande insatser måste det finnas ett genusperspektiv på de internationella insatserna. Anställda inom internationella insatser har vid upprepade tillfällen missbrukat sin maktposition genom att utnyttja kvinnor och flickor sexuellt. Förutom de direkta konsekvenserna för kvinnan eller flickan så motverkas det faktiska syftet med

den internationella närvaron. Genom att bidra till den organiserade brottsligheten, som ofta kontrollerar prostitution och människohandel, upprätthåller man instabiliteten och våldet i landet.

Regelbunden rapportering skulle göra det lättare för såväl riksdagen som det civila samhället att följa arbetet med implementeringen av FN:s resolution 1325. Regeringen bör årligen till riksdagen redovisa arbetet med att implementera FN:s resolution 1325. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Sveriges militära insatser i andra länder ökar och därmed också det militära samarbetet med andra länder. Om Sverige är det enda landet som arbetar med FN:s resolution 1325 är risken stor att frågorna om kvinnors säkerhet försvinner. Sverige bör verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser ska ha en handlingsplan för att implementera FN:s resolution 1325. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12.3 Resolution 1820 och 1960 – det sexualiserade våldet

I väpnade konflikter har systematiska våldtäkter ofta använts som vapen.

Massvåldtäkter påverkar familjer och samhällen ekonomiskt, socialt och moraliskt och har av allt fler kommit att betraktas som massförstörelsevapen. En uppfattning som delas av Vänsterpartiet. Det förekommer också att systematiska våldtäkter används som ett led i etnisk rensning genom att kvinnorna avsiktligt görs gravida och därefter nekas abort. I resolution 1820 framhålls tydligt att det massiva sexualiserade våldet i konflikter hotar internationell fred och säkerhet. Problem uppstår när orden inte omsätts i konkret handling av världens stater. Som en följd av detta antogs alltså resolution 1960 och i februari 2010 inrättades under ledning av Margot Wallström en FN-organisation direkt underställd FN:s generalsekreterare. Dess syfte är att genomföra FN-resolution 1820. Initiativet är lovvärt och en svensk regering bör ge det sitt fulla stöd.

Vänsterpartiet anser dock att arbetet med att genomföra FN-resolutionen 1820 är ett arbete som måste drivas på flera fronter. Sverige bör verka för att Internationella brottmålsdomstolen, ICC, skaffar sig den kompetens som krävs för att kunna utreda misstankar om sexuellt våld och avsätter tillräckligt med resurser för att samla in bevis. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stig Henriksson (V)

Jens Holm (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Birger Lahti (V)

Hans Linde (V)

Håkan Svenneling (V)

Emma Wallrup (V)